

Sygn. akt II CZ 184/10

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lutego 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

w sprawie z powództwa M. O.

przeciwko A. – D. M.M. Z. - Spółce Jawnej w Ł .

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 2 lutego 2011 r.,

zażalenia powoda

na postanowienie o kosztach

zawarte w wyroku Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 8 września 2010 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie, zawarte w punkcie 2 (drugim) wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 8 września 2010 r., sygn. Akt [...], i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Ł., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 8 września 2010 r. Sąd Okręgowy w Ł. oddalił apelację pozwanej A.-D. M. M. Z. spółki jawnej w Ł. od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 7 kwietnia 2010 r. (pkt 1) i nie obciążył pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego (pkt 2), powołując się na zasadę słuszności wyrażoną w art. 102 k.p.c.

Na postanowienie Sądu Okręgowego w Ł. w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego, zawarte w punkcie drugim wyroku tego Sądu, zażalenie wniósł powód, zarzucając obrazę przepisów postępowania - art. 98 § 1 i 3 k.p.c., polegającą na niezasadzeniu na rzecz powoda poniesionych przez niego kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c., sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Według art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Powołany przepis ustanawia dwie zasady rozstrzygania o kosztach procesu, tj. zasadę odpowiedzialności za wynik procesu oraz zasadę orzekania o zwrocie kosztów niezbędnych i celowych. Wyjątkiem od tej reguły jest orzeczenie o kosztach postępowania na podstawie art. 102 k.p.c., według którego w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Sama treść tego przepisu przemawia za tezą, że jego wykładnia nie może być rozszerzająca (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 października 1976 r., IV PZ 61/76, nie publ. oraz z dnia 26 stycznia 2007 r., V CSK 292/06, nie publ.), a w konsekwencji zastosowanie art. 102 k.p.c. może mieć miejsce w sytuacjach wyjątkowych. Ponieważ art. 102 k.p.c. nie konkretyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację sądowi, w orzecznictwie przyjmuje się zastosowanie art. 102 k.p.c., gdy strona przegrywająca znajduje się

w wyjątkowo ciężkiej sytuacji majątkowej, a wytaczając powództwo była subiektywnie przeświadczona o słuszności dochodzonego roszczenia, natomiast strona przegrywająca korzystała ze stałej obsługi prawnej i nie poniosła dodatkowych nakładów na prowadzenie procesu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 1972 r., I PR 423/72, OSNCP 1973, nr 7-8, poz. 138); gdy dochodzone roszczenie wynika z niejasno sformułowanych przepisów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 1973 r., I PR 456/73, OSNCP 1974, nr 9, poz. 154); gdy sprawa ma wątpliwy i dyskusyjny charakter (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 1971 r., I PZ 17/71, OSNCP 1971, nr 12, poz. 222); gdy rozstrzygnięcie sporu nastąpiło wyłącznie na podstawie okoliczności uwzględnionych przez sąd z urzędu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 maja 1966 r., II PR 115/66, OSP 1967, nr 1, poz. 8); gdy sprawa dotyczy stosunku prawnego, który może być ukształtowany wyłącznie decyzją sądu, choćby zamiary stron były zgodne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1970 r., II CZ 14/70, OSNC 1970, nr 11, poz. 211); gdy sprawa ma precedensowy charakter (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 1973 r., I PR 188/73, OSNC 1974, nr 3, poz. 59).

Powołane wyżej przykłady orzeczeń Sądu Najwyższego nie wyczerpują wszystkich wypadków, gdy może mieć zastosowanie art. 102 k.p.c. Przyjęcie przez sąd tej podstawy prawnej dla rozliczenia kosztów procesu wymaga wskazania w uzasadnieniu orzeczenia o kosztach wszystkich okoliczności konkretnej sprawy, które sąd ocenił jako szczególnie uzasadnione wypadki zwalniające stronę od zwrotu przeciwnikowi kosztów procesu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2010 r., I CZ 129/10, nie publ.). W niniejszej sprawie Sąd drugiej instancji ograniczył się jedynie do stwierdzenia, że złożony charakter zagadnień prawnych stanowiących istotę sporu uzasadniał zastosowanie art. 102 k.p.c. Istotnie zastosowanie tego przepisu może się zaktualizować na tle charakteru rozpoznawanej sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 1967 r., III PRN 78/67, OSNC 1968, nr 11, poz. 185), jednakże nie w niniejszej sprawie, która była sprawą typową, dotyczącą umowy konsumenckiej rozpoznawaną w postępowaniu uproszczonym. Pozwana nie wykazała także szczególnych okoliczności dotyczących jej sytuacji

osobistej i zarobkowej. Brak było więc podstaw do odstąpienia od zastosowania przy rozliczeniu kosztów postępowania apelacyjnego art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Uwzględniając powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c.